

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matej Žontar

**Občinsko redarstvo za večjo varnost v občini: primer
občine Litija**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Matej Žontar

Mentorica: doc. dr. Irena Bačlija

**Občinsko redarstvo za večjo varnost v občini: primer
občine Litija**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2013

Občinsko redarstvo za večjo varnost v občini: primer občine Litija

Kvalitetno preživljanje časa je pomemben dejavnik za zadovoljstvo prebivalcev lokalne skupnosti, ki ga občine zagotavljajo tudi z občinskimi redarstvi. Občinska redarstva so pričela v slovenskih občinah delovati leta 2006, ko je bil sprejet Zakon o občinskem redarstvu. Pred pričetkom delovanja občinskega redarstva mora občina sprejeti občinski program varnosti, v katerem opredeli in zapiše cilje redarske službe. V nalogi je predstavljeno delovanje občinskega redarstva občine Litija. Na podlagi policijskih poročil, (2007-2012), so predstavljeni podatki o številu kršitev cestno prometnih predpisov, številu prometnih nesreč, številu kaznivih dejanj ter številu kršitev javnega reda in miru v občini Litija. Podatke smo primerjali pred in po ustanovitvi občinskega redarstva.

Ključne besede: lokalna samouprava, občina, občinsko redarstvo, varnost.

Municipal police officers for improving safety in the community: example of the municipality of Litija

Quality time is an important factor for the satisfaction of the local community, which the municipalities also provide through municipal officers. Municipal police in Slovenian municipalities was established in 2006, when the Act on Local Police was adopted. Before municipal police can begin to operate, the municipality must adopt a municipal security programme, which aims to define and record the objectives of the security service. The paper presents the operation of municipal officers in the municipality of Litija. Based on police reports, (2007–2012), data on the number of breaches of road safety rules, the number of traffic accidents, the number of offenses and the number of violations of law and order in the municipality of Litija are presented. The data were compared before and after the establishment of municipal police.

Keywords: local self-government, municipality, municipal police, safety.

KAZALO

1 UVOD	5
2 METODOLOŠKI OKVIR	6
2.1 Namen in cilji diplomskega dela	6
2.2 Hipoteze	6
2.3 Uporabljena metodologija	7
2.4 Struktura diplomskega dela	7
3 TEORETIČNA IZHODIŠČA	8
3.1 Lokalna skupnost	8
3.2 Lokalna samouprava	9
3.2.1 Občina	10
3.2.2. Zakon o lokalni samoupravi	11
4 Zakonske podlage delovanja občinskega redarstva	12
4.1 Zakon o občinskem redarstvu	12
4.2. Zakon o varnosti cestnega prometa	14
4.3 Zakon o varstvu javnega reda in miru	16
4.4 Občinski program varnosti	16
5 Namen in cilji ustanovitve občinskega redarstva	17
5.1 Sodelovanje občinskih redarjev in policistov	19
6 EMPIRIČNI DEL	19
6.1 Občinsko redarstvo občine Litija	19
6.2 Občinski program varnosti občine Litija	21
6.3 Namen in cilji občinskega redarstva Litija	21
6.4 Protokoli in navodila sodelovanja občinskih redarjev v občini Litija	23
6.5 Primerjava statističnih podatkov	24
7 ZAKLJUČEK	30
8 LITERATURA	32
PRILOGE	35
PRILOGA A: VPRAŠALNIK OBČINSKEMU REDARSTVU OBČINE LITIJA	35
PRILOGA B: VPRAŠALNIK ZDRUŽENJU OBČINSKIH REDARJEV SLOVENIJE	36
PRILOGA C: VPRAŠALNIK MESTNEMU REDARSTVU MESTNE OBČINE	
LJUBLJANA	38

1 UVOD

Pečar (1998, 268) pravi, da je predvsem v lokalnih skupnostih nadzorna funkcija tista, ki lahko poteka izven okvira države, pa še to le z njenim soglasjem ali pa z njeno regulacijo prizadevanja. Prav je, da lokalna skupnost nastopa kot tista najnižja enota v načelu subsidiarnosti, kot primarna varuhinja varnostnih interesov, ciljev in vrednot ljudi tam, kjer prebivajo in si zaupajo vsakodnevne težave, tudi v najosnovnejših kriminalnih dejanjih ali povzročanju nevarnosti.

Policija opravlja nadzor in kaznuje kršitelje predvsem po Zakonu o varnosti cestnega prometa in Zakonu o varstvu javnega reda in miru, vse dokler občina ne ustanovi ter sprejme občinskega programa varnosti (v nadaljevanju OPV), ki občinskim redarjem zagotavlja pravno podlago za delovanje oz. kaznovanje. Šele takrat ter ob upoštevanju Zakona o občinskem redarstvu, občinsko redarstvo dokončno prevzame pristojnosti in naloge, ki so mu naložene z zakoni, odloki in pravilniki. OPV občinam služi tudi kot pripomoček, da lažje sledijo viziji uresničevanja kvalitetnega javnega prostora in javne varnosti. Dokument med drugim opredeljuje tudi zakonske osnove za vzpostavitev in delo redarske službe ter njihovo sodelovanje s policijo.

V diplomski nalogi se bom osredotočil na primer občine Litija, kjer se, v sklopu Medobčinskega inšpektorata in redarstva, ki je bilo ustanovljeno leta 2008, občinsko redarstvo izvaja od 1. januarja 2012. Redar je takoj po ustanovitvi začel z delom in hitro so bila izdana prva opozorila in kazni. Pregledal bom število izdanih kazni in opozoril občinskega redarstva za leto 2012 ter primerjal število izdanih plačilnih nalogov in odločb napram izdanim opominom in opozorilom.

Moje diplomsko delo je razdeljeno na dva sklopa. Prvi sklop predstavi občinsko redarstvo in pojme, ki se nanj navezujejo in iz katerega izhaja podlaga za ustanovitev le tega. Od splošnih pojmov lokalne samouprave in občine, katerim se ne moremo izogniti pri opredeljevanju redarstva, do zakonskih podlag ter namenov in razlogov zaradi katerih se občine odločajo za ustanovitev občinskega redarstva. V drugem, empiričnem delu, pa predstavim statistične podatke o številu kršitev cestno prometnih predpisov, številu prometnih nesreč, številu kaznivih dejanj in kršitvah javnega reda in miru, ki sem jih pridobil iz poročil policijske

postaje Litija, ki so bila predstavljena na občinskem svetu. Na podlagi zbranih podatkov bom poskušal razbrati vzorec in opaziti ali obstaja trend zmanjševanja oz. povečanja kršitev v občini Litija.

2 METODOLOŠKI OKVIR

2.1 Namen in cilji diplomskega dela

Glavni namen diplomskega dela je na podlagi zbranih podatkov o številu kršitev ugotoviti ali občinsko redarstvo, skozi svoje zakonske pristojnosti in pooblastila opravlja svojo nalogo, to je v skupnost usmerjeno delo in izkorišča možnosti, ki mu jih dajejo pravne podlage. S primerjavo policijskih poročil, kjer je zabeleženo število prometnih nesreč, število cestno prometnih kršitev, število kaznivih dejanj ter število kršitev javnega reda in miru v občini, želim ugotoviti ali se je njihovo število po ustanovitvi občinskega redarstva povečalo ali zmanjšalo. To nam lahko nakazuje na učinkovitost delovanja občinskega redarstva oziroma njihovega preventivnega delovanja. Odkriti želim ali delovanje občinskega redarstva resnično dosega svoj osnovni cilj, ki je zagotavljanje javne varnosti lokalne skupnosti.

2.2 Hipoteze

Skozi diplomsko nalogo bom poskušal dokazati mojo hipotezo, ki temelji na predvidevanju, da ustanovitev občinskega redarstva pripomore k dvigu in izboljšanju varnosti v občini. Dvig varnosti bom dokazoval na podlagi zbranih podatkov, kjer bom skozi daljše časovno obdobje primerjal število kršitev cestno prometne zakonodaje in kršenje javnega reda in miru v občini.

Predvidevam, da se je z ustanovitvijo občinskega redarstva število kaznivih dejanj, prekrškov cestno prometne zakonodaje, število prometnih nesreč in število kršitev javnega reda in miru v občini zmanjšalo, kar pomeni, da občinsko redarstvo deluje dobro ter da se je varnost občanov v občini povečala. Skozi diplomsko nalogo bom raziskoval tudi domnevo, da redarstvo deluje predvsem preventivno, saj ljudi osvešča in opozarja ter se šele v naslednjem koraku odloči za ukrep. Preučil bom tudi metode in cilje, ki so zapisani v občinskem programu varnosti občine Litija ter jih primerjal z realnim stanjem izvajanja na terenu.

Zavedam se, da za zmanjšanje števila kršitev cestno prometne zakonodaje ter kršenja javnega reda in miru ne more biti zaslužno samo občinsko redarstvo, temveč je to lahko tudi posledica zaostrovanja zakonodaje, splošno manjše število prekrškov v primerjavi z ostalimi občinami, povečana aktivnost policije ali pa zgolj slabša aktivnost občinskega redarja, ki prekrškov preprosto ne zazna in ne kaznuje.

2.3 Uporabljen metodologija

Pri izdelavi diplomskega dela sem uporabil naslednje vrste raziskovalnih metod:

- opisna (deskriptivna) metoda, ki je vezana na opisovanje pojmov in dejstev pri obravnavani temi;
- metoda analize in interpretacije vsebine primarnih pisnih virov, ki se vežejo na vsebino javno dostopnih virov obravnavane teme;
- statistične podatke sem pridobil iz javno dostopnih virov Občine Litija (poročila Policijske postaje Litija) in Ministrstva za notranje zadeve (Smernice za izdelavo občinskih programov varnosti);
- vprašalniki s strukturiranimi vprašanji so bili preko elektronske pošte posredovani na sedež občinskega redarstva, Policijsko postajo Litija, Mestnemu redarstvu mestne občine Ljubljana in Skupnosti občinskih redarjev Slovenije. Od vseh, razen Policijske postaje Litije, sem dobil povratne informacije in iz katerih sem pridobil kvalitativne podatke;
- sinteza pridobljenih podatkov.

2.4 Struktura diplomskega dela

Diplomsko delo je razdeljeno na dva sklopa. V prvem delu predstavim teoretična izhodišča, splošne pojme lokalne samouprave in občine, opredeljevanju redarstva, zakonskih podlag ter namenov in razlogov zaradi katerih se občine odločajo za ustanovitev občinskega redarstva. V drugem sklopu, empiričnem delu, se osredotočim na analiziranje OPV občine Litija, analize statističnih podatkov o številu kršitev cestno prometnih predpisov, številu prometnih nesreč, številu kaznivih dejanj in kršitvah javnega reda in miru, ki sem jih pridobil iz poročil Policijske postaje Litija, ki so predstavljena na občinskem svetu. V empiričnem delu vpeljem

in predstavim tudi vprašalnike, ki sem jih poslal občinskemu redarstvu Litija, Združenju občinskih redarjev Slovenije in Mestnemu redarstvu mestne občine Ljubljana. V zaključku diplomskega dela pa podam odgovore na zastavljena vprašanja, navedem ugotovitve in v razmislek podam nekaj iztočnic.

3 TEORETIČNA IZHODIŠČA

3.1 Lokalna skupnost

Šmidovnik (1995, 17–18) pravi, da je le na skupen način mogoče reševati določene skupne potrebe in želje prebivalstva, ki nastajajo na najnižji ravni teritorialne družbene oz. lokalne skupnosti, med katere nedvomno spada tudi občutek varnosti. Na najnižji, tj. lokalni ravni, nastajajo problemi živečih ljudi, ki so povezani tudi z varnostjo njihovega kraja, njihovega prebivališča ali njihovega življenja. Ugotovimo lahko, da je naselje oziroma več povezanih naselij tista elementarna teritorialna enota, kjer je potrebno nastajajoče probleme skupaj živečih ljudi reševati na skupen način.

Najožje lokalne skupnosti so tiste, v katerih imajo prebivalci skupni interes, da si zagotovijo splošne pogoje, ki jim bodo omogočali varno in brezskrbno družbeno življenje na območju kjer prebivajo. Te dejavnosti posebnega družbenega pomena so: potrebe po preskrbi z vodo, plinom, elektriko, po ureditvi kanalizacije, javne razsvetljave, urejanju ulic in cest, urejanje naselij z zelenimi površinami, načrtna raba prostora, lokalne komunikacije in skupna prevozna sredstva. Lokalne skupnosti so izhodišče za oblikovanje lokalne samouprave in so njena neposredna in dejanska podlaga za izvajanje komunalnih zadev in dejavnosti. (Vlaj 1998, 14–15)

Grafenauer (2000, 18–21) lokalno skupnost poimenuje z naslednjimi 5 elementi: določeno ozemlje, ljudje, ki so naseljeni na tem ozemlju, skupne potrebe in interesi, ki združujejo te ljudi ter dejavnosti, ki služijo za zadovoljevanje potreb skupnosti ljudi, ki ji pripadajo.

3.2 Lokalna samouprava

Samouprava ali avtonomija, kot že sama beseda pove, pomeni možnost določenega subjekta, da znotraj določenega ozemlja samostojno upravlja in odloča o določenih zadevah, ki se dotikajo življenja posameznika. Tudi v Ustavi Republike Slovenije je v 9. členu »v Sloveniji zagotovljena lokalna samouprava« vsem državljanom in s tem zagotovljena pravica do avtonomije v lokalni samoupravi. Iz nje tudi izhaja, da je občina najpomembnejša in temeljna lokalna skupnost, pa naj bo to kot pokrajina ali pa vaška, krajevna ali četrtna skupnost prebivalcev. (Grad 1996, 392–394)

Lokalna samouprava je pomemben temelj razvite in demokratične družbe, zato ji tudi mednarodne organizacije namenjajo posebno pozornost. Med njimi tudi Evropska Unija in Svet Evrope, katerega članice so tudi podpisnice Evropske listine lokalne samouprave (v nadaljevanju ELLS), kjer so se med drugim s podpisom listine v preambuli strinjale:

- lokalna oblast je eden glavnih temeljev vsake demokratične ureditve;
- demokratična ureditev se najneposredneje uresničuje na lokalni ravni;
- lokalne oblasti z dejanskimi nalogami lahko zagotovijo upravo, ki je učinkovita in hkrati blizu državljanom;
- varovanje in ponovna uveljavitev lokalne samouprave v različnih evropskih državah je pomemben prispevek h graditvi Evrope po načelih demokracije in decentralizacije oblasti;
- obstoj lokalnih oblasti z demokratično postavljenimi telesi odločanja in z veliko stopnjo avtonomije glede njihovih pristojnosti.

Lokalna samouprava pa je pomembno opredeljena tudi na ravni Evropske Unije, saj ji ELLS zagotavlja, da so njene pristojnosti določene v zakonih in ustavni listini posamezne države. Evropska listina hkrati tudi upošteva načelo subsidiarnosti, s čimer je zagotovljeno, da je posameznik postavljen v center družbenega dogajanja.

Ribičič (v Vlaj 2001, 123–124) pravi, da 10. člen Evropske listine opredeljuje oblike povezovanja in sodelovanja lokalnih skupnosti, ki se povezujejo zaradi izvajanja njihovih nalog. Pri tem se ne omejuje le na sodelovanje na regionalnem območju in v državi, v razne

skupnosti in zveze, ampak poudarja tudi pomen čezmejnega in mednarodnega sodelovanja lokalnih skupnosti.

3. člen Evropske listine lokalne samouprave govori, da lokalna samouprava označuje pravico in sposobnost lokalnih oblasti, da v mejah zakona urejajo in opravljajo bistveni del javnih zadev v okviru svojih nalog in v korist lokalnega prebivalstva. Pravica lokalnih oblasti do združevanja, ki je zajamčena v 10. členu Evropske listine, pravi, da imajo lokalne oblasti pri izvajanju svojih pooblastil pravico sodelovati in v okviru zakona oblikovati konzorcije z drugimi lokalnimi oblastmi za izvajanje nalog skupnega pomena ter da se vsaki državi prizna pravica lokalnih skupnosti do združevanja za varstvo in pospeševanje skupnih koristi. (glej ELLS, 3. in 10. člen)

3.2.1 Občina

Temeljna lokalna samoupravna skupnost je občina, ki samostojno ureja in opravlja svoje zadeve in izvršuje naloge, ki se nanjo prenesene z zakonom. (Kaučič in Grad 1999, 328)

V okviru ustavno in zakonsko določenih opredelitvah občine so zajete tri lastnosti, značilne za občino, in sicer Haček (2005, 66) pravi:

- predstavlja najpomembnejši tip/obliko lokalne samouprave;
- oblikovana je v okviru naravne, zgodovinsko nastale lokalne skupnosti – eno ali več naselij, povezanih s skupnimi interesi;
- ima položaj samoupravnosti.

Djordjević (v Šmidovnik 1995, 65) pravi, da velja občina v vseh razvitih delih sveta za temeljno družbeno skupnost. V skladu s sodobnimi pojmovanji naj bi občina predvsem ustrezno zadovoljevala potrebe svojih prebivalcev in izpolnjevala druge naloge, ki so ji poverjene z zakonom. Zakon določi območje občine kot teritorialne enote ter ji prizna pravno subjektiviteto, s čimer postane občina oseba javnega prava. (Virant 1998, 165)

Naloge občine je mogoče razdeliti zlasti na urejanje družbenih razmerij v občini, torej na njeno normativno pristojnost, ter na izvajanje (lastnih ali državnih) predpisov. Po vsebini so

naloge občine predvsem v tem, da gospodari s premoženjem občine, zagotavlja red in mir ter zagotavlja opravljanje komunalnih, socialnih in okoljevarstvenih nalog. (Kaučič in Grad 1999, 331)

Naloge občine so kategorizirane v dve oz. tri skupine nalog in sicer:

- *lokalne zadeve ali zadeve lokalnega pomena – gre za naloge, ki so po svojem pomenu izvirno občinske in si jih občine same določajo s statutom in drugimi splošnimi akti;*
 - *lokalne zadeve, ki jih občinam naloži država s področno zakonodajo – tudi tako določene naloge urejajo in izvajajo občine v svoji lastni pristojnosti kot svoje naloge;*
 - *prenesene naloge državne uprave, ki jih država s svojimi zakoni prenaša v izvajanje občinam – pri tem mora država občinam za njihovo izvajanje zagotoviti tudi sredstva.*
- Šmidovnik (1995, 73–74)

3.2.2. Zakon o lokalni samoupravi

Pravno podlago in pomembne pristojnosti delovanju občinskih redarstev daje tudi Zakon o lokalni samoupravi (v nadaljevanju ZLS-UPB2), ki je bil sprejet 21. decembra 1993. Dolgotrajne obravnave zakona so se začele že pred uveljavitvijo Ustave, dokončno pa je bil zakon sprejet 21. decembra 1993. Zakon je pripravljala komisija za lokalno samoupravo Državnega zbora.

V 21. členu ZLS-UPB2 so navedene naloge, ki jih občina opravlja v okviru svojih izvirnih pristojnosti, določenih s splošnim aktom občine ali nalog, ki so določene z zakonom. Občina, da zadovolji potrebe svojih občanov opravlja zlasti urejanje prometa v občini ter izvaja naloge občinskega redarstva, opravlja nadzorstva nad krajevnimi prireditvami ter organizira komunalno-redarstveno službo in skrbi za red v občini. (glej ZLS-UPB2, 21. člen)

Pravno podlago za ustanovitev medobčinskega redarstva daje 49a. člen ZLS-UPB2, po katerem se občine lahko odločijo in ustanovijo enega ali več organov skupne občinske uprave, katerega pa ustanovijo občinski sveti na podlagi splošnih aktov. Organ je torej ustanovljen takrat, ko v veljavo stopi še zadnji odlok o njegovi ustanovitvi. (glej ZLS-UPB2, 49a. člen)

49.č člen ZLS-UPB2 govori o zagotavljanje sredstev in financiranju skupnih občinskih uprav. Občine zagotavljajo sredstva in druge materialne pogoje za skupno opravljanje nalog občinske uprave v razmerju števila prebivalcev posamezne občine do števila vseh prebivalcev občin, za katere se opravljajo, če ni z odlokom določeno drugače. (glej ZLS-UPB2, 49č. člen)

4 Zakonske podlage delovanja občinskega redarstva

Pristojnosti, ki jih imajo občine in ki se izvajajo neodvisno od centraliziranih pristojnosti državne uprave, so zapisane v Ustavi Republike Slovenije in različnih zakonih. Te dajejo občinam pristojnosti, da samostojno urejajo pravna razmerja med subjekti na svojem območju. Regulativna in nadzorna funkcija sta pomembni pristojnosti, ki jo občina lahko pridobi z ustanovitvijo mestnega ali občinskega redarstva. Ti dve funkciji zagotavljata nadzor občinskih organov nad izvrševanjem in spoštovanjem občinskih odlokov in predpisov, hkrati pa pomeni tudi pomembno podporo ali pa razbremenitev državnim organom.

Skupna občinska redarska in inšpekcijska služba sta tako eni izmed možnih oblik medobčinskega sodelovanja, kjer pa ne gre za oblikovanje organa, ki bi sprejemal politične odločitve, temveč skupnega upravnega aparata, ki »servisira župane in občinske svete več občin z vsemi ali nekaterimi upravnimi funkcijami. Skupna uprava ni edinstvena iznajdba naše lokalne samouprave, temveč jo poznajo v številnih tujih ureditvah«. (Virant v Vlaj 1998, 19) Torej gre za racionalizacijo organiziranja uprave, saj imajo občine koristi od povezovanja in skupnega delovanja.

4.1 Zakon o občinskem redarstvu

Zakon o občinskem redarstvu (v nadaljevanju ZORed) je bil sprejet 18. decembra 2006, v veljavo pa je stopil 1. januarja 2007. ZORed v svojih členih določa obveznosti občine, ki se z ustanovitvijo in organizacijo občinskega redarstva ter njegovo določitvijo delovnega področja in nalog obvežejo, da bodo celovito urejale pristojnosti delovnega področja občinskega redarstva.

Zakon tako prvič v Republiki Sloveniji, kot »organizacijski predpis«, skupaj z z Zakonom o pravilih cestnega prometa (v nadaljevanju ZVCP) in Zakonom o varstvu javnega reda in miru (v nadaljevanju ZJRM), daje zakonsko podlago občinskim in mestnim redarjem za opravljanje njihovih nalog na področju varstva javnega reda in miru. ZORed določa tudi pogoje za opravljanje nalog pooblaščenih uradnih oseb občinskega redarstva, pooblastila občinskega redarja, uniformo, označbe in opremo občinskih redarjev ter vsebino in način vodenja evidenc. (Zupan 2007, 39)

Lavtar (2007, 27) pravi, da je občinsko redarstvo del občinske uprave, njena samostojna notranja organizacijska enota, kar pravi tudi drugi odstavek 2. člena ZORed. Delovno področje občinskega redarstva, v okviru katerega so opredeljena njegova pooblastila, določi zakon in občina z odlokom.

Župan in občinska uprava pripravita predlog odloka ustanovitve občinskega redarstva, ki se nato sprejme na seji občinskega sveta. (glej ZORed, 2. člen) Mestna občina ustanovi mestno redarstvo, občina pa ustanovi občinsko redarstvo.

V 3. členu ZORed so zapisane delovna področja in naloge občinskega redarstva, ki jih določa zakon ali občinski predpis. Delovna področja občinskega redarstva so po 3. členu ZORed naslednja:

- *nadzorovati varen in neoviran cestni promet v naseljih;*
- *varovati ceste in okolje v naseljih in na občinskih cestah zunaj naselij;*
- *skrbeti za varnost na občinskih javnih poteh, rekreacijskih in drugih javnih površinah;*
- *varovati javno premoženje, naravno in kulturno dediščino;*
- *vzdrževati javni red in mir.*

Pooblastila občinskemu redarju pri opravljanju nalog določa ter nalaga 10. člen ZORed, kjer je tudi navedeno, da se za izvajanje pooblastil opozorila, varnostnega pregleda, zasega predmetov in uporabo prisilnih sredstev uporabljajo določbe Zakona o policiji in podzakonskih predpisov, ki urejajo načela in način uporabe istovrstnih pooblastil policistov.

Pooblastila občinskega redarja po 10. členu ZORed so:

- *opozorilo;*
- *ustna odredba;*
- *ugotavljanje istovetnosti;*
- *varnostni pregled osebe;*
- *zaseg predmetov;*
- *zadržanje storilca prekrška in kaznivega dejanja;*
- *uporaba fizične sile, sredstev za vklepanje in vezanje in plinskega razpršilca (v nadaljnjem besedilu: prisilna sredstva).*

Občinski program varnosti je prvič omenjen in izpostavljen v ZORed in kjer se prvič nekoliko podrobneje opiše in načrtno opredeli naloge, ki jih bo opravljalo občinsko redarstvo.

4.2. Zakon o varnosti cestnega prometa

Zakon o varnosti cestnega prometa, ki je bil sprejet leta 1998, je preimenoval komunalne redarje v občinske in jim dal pristojnosti nadzora nad ustavljenimi in parkiranimi vozili ter bolj natančno opredelil naloge lokalnih skupnosti na področju prometa, ki so po novem postale odgovorne za nemoten in varen promet na občinskih cestah. Nekaj težav in anomalij, ki so nastale s sprejetjem prvega, je tako skušal odpraviti Zakon o varnosti cestnega prometa, ki je bil sprejet leta 2004 (v nadaljevanju ZVCP-1), a dokončno odpravo nejasnosti je odpravil šele Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varnosti cestnega prometa iz leta 2008. (Bele, 2008)

Verbič (2001, 157) pravi, da morajo pooblaščenec občinskega redarstva obvladati tudi sodobne oblike in metode za operativno izvajanje nadzora. Po Verbiču, prav tam, morajo upoštevati tudi naslednja načela:

- *načelo zakonitosti, ki izhaja iz veljavne zakonodaje s področja varnosti cestnega prometa in na njej slonečih predpisov (odlokov) lokalnih skupnosti;*
- *načelo enakosti pred zakonom, ki izključuje samovoljo občinskih redarjev pri izvajanju nadzornih aktivnosti;*

- *načelo kakovosti, ki poudarja, da mora biti nadziranje izpeljano tako, da ne dopušča niti najmanjših dvomov o korektnosti dela občinskega redarja;*
- *načelo odgovornosti, ki določa pravice in obveznosti občinskih redarjev pri vodenju postopka pri nadzru nepravilno parkiranih vozil;*
- *načelo sočasnosti delovanja, ki obsega različne oblike (metode, tehnike, standarde) izvajanja nadzornih nalog na več lokacijah hkrati;*
- *načelo razmejitve odgovornosti, ki ločuje nadzor nad ustavljenimi, parkiranimi in zapuščenimi vozili od inšpekcijskega nadzora;*
- *načelo presenečenja, ki uveljavlja nenajavljeni začasni nadzor nad posameznimi dogodki (npr. uporaba javnih parkirnih površin in parkirnih prostorov ipd.)*

21. člen ZLS-UPB2 določa, da je občina pristojna za urejanje prometa v občini in izvajanje redarstva, ki je v skladu z ZVCP-1.

ZVCP-1 v 14. členu določa pooblastila občinskega redarstva, v okviru katerega občinski redarji in redarke izvajajo nadzor nad ustavljenimi in parkiranimi vozili ter ovirami v naselju, izvajajo nadzor nad ravnanjem udeležencev v prometu na območjih umirjenega prometa in območju za pešce ter ugotavljajo kršitve določbe 113. člena ZVCP-1, s katero je prepovedano povzročanje čezmernega hrupa ali ropota ali drugo onesnaževanje okolja, kot

je izpuščanje, puščanje, odlaganje oziroma odmetavanje ali postavljanje na cesti ali ob njej česarkoli, kar bi oviralo promet in ogrozilo njegovo varnost, škodovalo ljudem, živalim in rastlinam ali onesnažilo okolje. ZVCP-1 posebej določa, da pri opravljanju vseh teh nalog občinski redarji izrekajo globe in opozorila ter izvajajo pooblastila in ukrepe, ki so preneseni nanje z ZVCP-1 ali drugimi zakoni, ter ukrepe, določene z občinskimi predpisi. (Brezovnik 2010, 3)

V tretjem odstavku 22. člena ZVCP-1 je omenjen tudi Svet lokalne skupnosti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Njegova naloga je, da ocenjuje stanje varnosti v cestnem prometu na lokalni ravni ter prepozna nevarnosti, ki ogrožajo udeležence v prometu ter predlaga svetu lokalne skupnosti v sprejem ustrezne ukrepe za njihovo izvajanje.

4.3 Zakon o varstvu javnega reda in miru

Ureja varstvo javnega reda in miru ter določa ravnanja, ki pomenijo kršitev javnega reda in miru na javnem kraju ali v zasebnem prostoru ter sankcije za takšna ravnanja. V 27. členu zakon določa pristojnost občinskega redarstva za nadzor nad izvajanjem določb o prekrških zoper javni red in mir ter za odločanje o naslednjih prekrških: nedostojno vedenje z vpitjem ali prepirom, beračenje na javnem kraju, uporaba nevarnih predmetov, poškodovanje uradnega napisa, oznake ali odločbe, pisanje po objektih, vandalizem, kampiranje na mestu, ki ni določeno za to, povzročitev občutka strahu z živaljo ter neupoštevanje zakonitega ukrepa uradne osebe. Ta pooblastila so občinska redarstva in občinski redarji dobili z uveljavitvijo ZORed. (glej ZORed, 27. člen)

Ne glede na to, da gre v navedenih primerih za pristojnost občinskega redarstva, pa je treba poudariti, da so za sankcioniranje teh prekrškov generalno pristojne policijske postaje oziroma so za to pooblaščen policisti. Seveda je možno tudi sodelovanje med občinskimi redarji in policisti, a se dogovor praviloma zapiše v OPV ali pa v posebnem pravilniku, ki ga sprejme občinski svet posamezne občine.

4.4 Občinski program varnosti

OPV je temeljni strateški dokument, v katerem so opredeljena izhodišča za zagotavljanje varnega in kvalitetnega življenja prebivalcev tiste občine, ki OPV sprejme. Namen OPV je tudi načrtno zagotavljati kvaliteto javnega prostora v občini. Kvaliteten javni prostor pomeni, da so občani zadovoljni z okoljem okoli njih, tam kjer delajo, živijo ali preživljajo svoj prosti čas. Ljudje radi vidijo, da so občinske ceste, ulice, parki in drugi odprti prostori čisti, varni in urejeni, vse to pa naredi javni prostor kvaliteten in poveča stopnjo javne varnosti. (Ministrstvo za notranje zadeve 2007, 2)

Za delovanja redarske službe v občini je OPV izhodiščni dokument. Občina v dokumentu opredeli izhodišča za zagotavljanje varnosti v občini, cilje in ukrepe za zagotovitev teh ciljev, konkretne nosilce oziroma odgovorne službe za doseg želenih ciljev ter opredeli finančne posledice. V dokumentu so opredeljene tudi zakonske osnove za vzpostavitev in delo redarske

službe ter njihovo sodelovanje s policijo in drugimi subjekti varnosti pri zagotavljanju javne varnosti ter javnega reda in miru. (Ministrstvo za notranje zadeve 2007, 3)

OPV je akt občinskega sveta, katerega je potrebno tekoče preverjati in usklajevati s predpisi in dejanskimi potrebami občanov. V program se zapiše stopnja varnosti, ki jo občina želi doseči in to določi s predpisi. V OPV se predstavi tudi politika tveganja v lokalni skupnosti in njena ocena ter se glede na razmere določi tudi politiko zmanjševanja tveganosti in kriminalitete. V programu se odpredele tudi sodelovanje občinskih, državnih in zasebnih organov na podlagi protokola sodelovanja med njimi. Najpomembnejši segment pa je seveda letno preverjanje izvajanja občinskega programa varnosti, ki ga je potrebno redno usklajevati s programi policije. Strokovno pomoč pri pripravi in izvajanju občinskega programa varnosti daje občinskemu organu ministrstvo, pristojno za notranje zadeve. (Lavtar 2006, 14–15)

Občinski redarji pri izvajanju svojih pooblastil in nalog ne delujejo sami, saj 15. člen ZORed predvideva tudi sodelovanje s policisti. Policisti svoje delo opravljajo do tistega trenutka, ko se OPV uskladi in sprejme na občinskem svetu. Občinski sveti so morali OPV sprejeti najkasneje do konca leta 2008, kar je tudi zapisano v drugem odstavku 35. člena ZORed. (Lavtar, 2008)

Čeprav OPV predvideva sodelovanje občinskih redarjev in policistov, ni odveč poudariti, da so policisti del državnega organa policije, ki deluje kot del sestave Ministrstva za notranje zadeve in je tako po celi Sloveniji dolžna nuditi enake storitve varovanja in vzdrževanja reda in miru. Policisti se pri svojem delu opirajo na določila Zakona o policiji. Občinski redarji pa so zaposleni v občinah ali v medobčinskih organih kot javni uslužbenci. Delujejo po statutu občine, OPV in občinskih odlokih.

5 Namen in cilji ustanovitve občinskega redarstva

Verbič (2001, 157) pravi, da »čeprav se naloge občinskega redarstva izvajajo na podlagi pristojnosti in pooblastil, je pri izvajanju ukrepov treba upoštevati nepisano pravilo- *primum il nocere- najprej ne smemo škoditi.*« Verbič pravi, da primarni namen občinskih redarstev niso represivni ukrepi in kaznovanje, temveč preventiva oz. opozarjanje na nepravilnosti, ki skozi

daljše delovanje posledično prispevajo tudi k dvigu kulture življenja in bivanja v občini (kurativno ukrepanje).

Podobno pravijo tudi v mestnem redarstvu Murska Sobota, kjer prav tako nočejo postati služba, ki bi jo občani istovetili le z listkanjem vozil in inkasanstvom, temveč stremijo k temu, da postanejo prepoznavni kot lokalna služba za spoštovanje reda. Zaposleni si predvsem želijo večjega upoštevanja predpisov na področju onesnaževanja okolja, vandalizma in varovanja javnih površin, s čimer bi dosegli bolj kvalitetno življenje občanov Mestne občine Murska Sobota. (Sobotainfo 2013)

Posameznik je v lokalni skupnosti ali državi izpostavljen različni vrsti ogroženosti, s čimer, tako Pečar (1998, 267–268), ni več odvisen od razumevanja države, temveč vsakega posameznika, ki si želi imeti večji občutek po varnosti. Razlogi za vzpostavitev redarstva se povečujejo hkrati z večanjem števila ljudi v skupnosti. Povečuje se predvsem odstotek tistih, ki se počutijo ogrožene in jim prisotnost policije ni dovolj. V zadnjem času tako čezdalje bolj prihaja do izraza iskanje novih možnosti varovanja, ki se še ponujajo poleg te, ki jo ponuja država.

Pečar (1998, 268) pravi, da država legitimizira tudi tista nadzorna prizadevanja, ki potekajo izven države, a le z njenim soglasjem ali pa z njeno regulacijo. Prav je, da lokalna skupnost nastopa kot tista najnižja enota v načelu subsidiarnosti, kot primarna varuhinja varnostnih interesov, ciljev in vrednot ljudi tam, kjer prebivajo in si delijo težave in skrbi tudi v najosnovnejših kriminalnih dejanjih in povzročanju nevarnosti. »S tem pa prihaja do komunalizacije kriminalne prevencije, v kateri se laično prebivalstvo začne intenzivneje ukvarjati z lastno varnostjo in iskati poti za obrambo«.

Za izvajanje nalog in pristojnosti, ki jim imajo občinska redarstva, občine ne more zadolžiti oz. imeti pogodbenega izvajalca. Občina sicer lahko sklene pogodbo z javnim ali zasebnim podjetjem, ki skrbi za odvoz zapuščenih ali nepravilno parkiranih avtomobilov. A še to le takrat, ko to odločitev sprejme občinski redar ali policist, ki je uradno pooblaščen oseba. Kot pravi Lavtar (2008, 118) zakon ne dopušča, da bi se izvajanje nalog dogajalo izven organov javne uprave z razlogom, da gre pri nalogah in pooblastilih občinskega redarja za oblastne naloge, pri kateri lahko pride do posega v z ustavo varovane človekove pravice.

Prav tako razmerjem med občinskim redarstvom in zasebnimi službami nista naklonjena Lavtar in Kečanovič (2007, 25), ki pravita, da zasebno varovanje lokalnim skupnostim ne ustreza, saj ne odgovarja tistim potrebam, ki jih lokalna skupnost ima. Zasebnim podjetjem je na prvem mestu ustvarjanje dobička, zato naj jim varovanje ne bi pripadalo.

5.1 Sodelovanje občinskih redarjev in policistov

Lokalna skupnost lahko, z namenom izboljšanja varnosti v lokalni skupnosti, sodeluje tudi s policijo, kar opredeljuje Zakon o policiji, ki je v veljavi od leta 1998, pri čemer je poudarjeno partnersko sodelovanje. Tudi v Pravilih policije iz leta 2000 »ima sodelovanje policije z organi samoupravnih lokalnih skupnosti posebno mesto«, saj se delovanje policije vedno bolj usmerja v mirno in varno lokalno skupnost. (Bele 2008, 35)

Svetek (2011, 5) navaja, da policija v okviru svojih pristojnosti sodeluje z organi lokalnih skupnosti na področjih, ki se nanašajo na izboljšanje varnosti v lokalnih skupnostih, pri čemer je poudarjeno partnersko sodelovanje med policijo in posameznimi subjekti (glej 21. člen Zakona o policiji). S tem namenom lahko policijske postaje ali uprave v dogovoru z lokalnimi skupnostmi ustanavljajo svete, sosvete, komisije ali druge dogovorjene oblike partnerskega sodelovanja.

Slovenska policija zaradi naraščanja stroškov in odpuščanj, ki se dogajajo v zadnjem času, vedno večje breme prepušča lokalnim skupnostim. Varuhi javnega reda in miru tako sodelujejo z zunaj obstoječimi dejavniki, ki vidijo in dojemajo ogroženost z zornega kota lokalne skupnosti. Takšen primer je ustanavljanje Svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ki ga najdemo v vsaki večji občini.

6 EMPIRIČNI DEL

6.1 Občinsko redarstvo občine Litija

Lokalne skupnosti avtonomno urejajo lokalne posebnosti v zvezi s prometom in pri tem lahko različno določijo parkirne površine, uredijo ustavljanje samo določenih kategorij vozil,

različno uredijo začasna mesta za nujno oskrbo lokalov, določijo relacije za prevoz nevarnih snovi in podobno. (Nunič 2008, 23)

V okviru svojih zakonskih in ustavnih pristojnosti lahko občina izvaja regulativno in nadzorno funkcijo nad subjekti, na podlagi občinskih odlokov in pravilnikov, ki jih sprejme občinski svet občine. Nadzorna funkcija se zagotovi z občinskimi organi, ki zagotavljajo nadzor nad spoštovanjem občinskih predpisov. Občina Litija to zagotavlja v sklopu Medobčinskega inšpektorata in redarstva, ki je del skupne občinske uprave občin Dol pri Ljubljani, Ivančna Gorica, Litija in Šmartno pri Litiji in kjer je s 1. januarjem 2012 pričela delovati tudi redarska služba.

Organ skupne občinske uprave v občinah je bil ustanovljen z odlokom, z delovanjem pa je začel 28. 7. 2008. Med občinami ustanoviteljicami (Dol pri Ljubljani, Ivančna Gorica, Litija in Šmartno pri Litiji) je bil podpisan dogovor, na podlagi katerega posamezna občina krije stroške medobčinskega inšpektorata in redarstva v naslednjem odstotnem deležu:

- Občina Ivančna Gorica 38%;
- Občina Litija 36%;
- Občina Dol pri Ljubljani 13%;
- Občina Šmartno pri Litiji 13%.

Sedež medobčinskega inšpektorata in redarstva je v občini Litija, na sedežu občine, Jerebova ulica 14.

Občinski svet občine Litija je 15. marca 2013 obravnaval in sprejel predloženo Poročilo o delu medobčinskega inšpektorata in redarstva prej omenjenih občin za leto 2012. V letu 2013 so predvidena sredstva namenjena za delovanje medobčinskega inšpektorata in redarstva ter za celoletno delo enega inšpektorja ter za delo enega redarja, kateri se je zaposlil in pričel z delom v letu 2012. Tudi v letu 2013 sta v okviru Medobčinskega inšpektorata in redarstva zaposlena 1 inšpektor ter 1 redar. (Občina Litija 2013c, 109)

6.2 Občinski program varnosti občine Litija

ZORed, ki je pričel veljati 1. januarja 2007, je v 6. členu predpisal, da mora občinski svet na predlog župana sprejeti OPV s katerim »na podlagi ocen varnostnih razmer v občini podrobneje določi vrsto in obseg nalog redarstva«. (Občina Litija 2009, 5–6)

Občinski svet Občine Litija je na podlagi prvega odstavka 6. člena ZORed in Statuta Občine Litija, dne 26.3.2009, na 25. redni seji sprejel OPV občine Litija. Lavtar (2008, 120) sicer navaja, da morajo občinski sveti sprejeti OPV najkasneje do konca leta 2008. Vendar, če vzamemo v obzir, da je bila skupna občinska uprava ustanovljena šele julija meseca leta 2007, je med njeno ustanovitvijo in sprejetjem OPV-ja preteklo razmeroma kratko časovno obdobje.

Določila 1. odstavka 6. člena ZORed opredeljujejo občinski svet, kot tisti občinski organ, ki na predlog župana sprejme OPV, s katerim na podlagi ocene varnostnih razmer v občini podrobneje določi vrsto in obseg nalog občinskega redarstva. (glej ZORed, 6.člen)

Naj omenim, da je OPV, ki ga je sprejela občina Litija v veliki večini kopija Smernic za pripravo občinskega programa varnosti, ki jih je izdalo Ministrstvo za notranje zadeve, čeprav je OPV občine Litija po zagotovilih medobčinske inšpektorice Helene Kozlevčar, izdelal zunanji sodelavec Stanislav Mlakar. Boris Sodja, predsednik Združenja občinskih redarjev Slovenije, mi je dejal, da so bili občinski redarji in združenje izključeni pri pripravi smernic za izdelavo OPV, zato je tudi nastal preobsežen dokument, ki »je večini bralcev v določenih segmentih nejasen in težko razumljiv.«

6.3 Namen in cilji občinskega redarstva Litija

V OPV občine Litija je zapisano, da je namen ustanovitve redarstva zagotavljanje javne varnosti v lokalni skupnosti oz. izvajanje vseh pristojnosti občinskih redarjev, ki so opredeljene v določbi drugega odstavka 3. člena ZORed. Osnovni cilj OPV občine Litija je zagotoviti zadovoljivo stanje javne varnosti oziroma javnega reda in miru. 1. odstavek 6. člena pa določa, da občinski svet na predlog župana sprejme občinski program varnosti, s katerim na podlagi ocene varnostnih razmer v občini podrobneje določi vrsto in obseg nalog občinskega redarstva. (glej ZORed, 6. člen)

OPV občine Litija obsega šest ciljev in je bolj podoben priporočilom in programskim smernicam, katere se realizirajo skozi letne načrte dela občinskih redarjev in na podlagi finančnih sredstev, ki jih občina nameni za to področje. Iz njega izhajajo izhodišča in smernice občinskemu redarstvu, policiji, Svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ter vsem ostalim, kako zagotavljati varno in kvalitetno življenje prebivalcev Občine Litija.

Občina cilje delovanja občinske redarske službe razdeli na strateške in operativne cilje. Operativni cilji se delijo na varnost cestnega prometa, varstvo javnega reda in miru, varnost občinskih javnih poti in rekreacijskih površin, varnost zgradb in drugih objektov naravne in kulturne dediščine in varstvo okolja.

Strateški cilji, navedeni v OPV občine Litija (Občina Litija 2009, 18) so dvig kakovosti življenja in dela občanov ter dvig stopnje varnosti javnega prostora v občini Litija, kar si v občini prizadevajo doseči z občinsko redarsko službo. Ukrepi in aktivnosti za doseg dolgoročnega cilja dvigovanja stopnje javne varnosti in varnosti prebivalcev v občini Litija pa so:

- *upoštevanje pravnih predpisov, ki na nacionalni in lokalni ravni urejajo varnost cestnega prometa, javnega reda in miru ter naravne in kulturne dediščine;*
- *upoštevanje programskih usmeritev Ministrstva za promet glede varnosti v cestnem prometu, Ministrstva za notranje zadeve in Policije glede varnosti v cestnem prometu, varnosti javnega reda in miru, preprečevanja kriminalnih pojavov in varovanja ljudi in premoženja;*
- *izvajanje spodaj navedenih operativnih ciljev;*
- *preprečevanje prekrškov in kaznivih dejanj;*
- *obvladovanje varnostnih tveganj;*
- *zmanjševanje posledic (škod in izgub) nastalih zaradi izrednih dogodkov kot so naravne nesreče, prometne nesreče, onesnaževanje okolja, poškodovanje javnih zgradb ter poškodovanje objektov s statusom naravne in kulturne dediščine;*
- *uvajanje standardov kakovosti varovanja ljudi, premoženja, javnega prostora, javnih zgradb okolja ter naravne in kulturne dediščine;*
- *vzpostavitev strokovnega izobraževanja občinskih redarjev, ki bo omogočalo pridobitev potrebnih znanj, spretnosti in kompetenc za profesionalno izvajanje*

pristojnosti redarskih služb in pooblastil redarjev kot pooblaščenih uradnih oseb.
(Občina Litija 2009, 20)

Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Dol pri Ljubljani, Ivančna Gorica, Litija in Šmartno pri Litiji upravlja z delom občinskih redarjev na območju občine Litija. Pristojni občinski organi najmanj enkrat na leto ocenijo izvajanje OPV in sprejmejo novo oceno varnostnih razmer ter dopolnijo pristojnosti in naloge delovanja izvajalcev. (OPV Litija 2009, 6)

6.4 Protokoli in navodila sodelovanja občinskih redarjev v občini Litija

Protokole sodelovanja in navodila najdemo v prilogah OPV Litija, s katerimi se opredeljuje sodelovanje občinskih redarjev z ostalimi akterji v občini. V njih se določi situacije, ko je potrebno ukrepanje več akterjev hkrati. Takšni protokoli in dogovori so naslednji:

- pisni protokol o sodelovanju redarske službe in Policijske postaje Litija;
- pisni protokol o sodelovanju medobčinskega inšpektorata in redarstva s sosednjimi redarskimi službami;
- protokol o sodelovanju med medobčinskim inšpektoratom in redarstvom, Policijsko postajo Litija in Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu občine Litija;
- Sintal d.d. in G7 d.d.- dogovor o sodelovanju z občinskim redarstvom;
- dogovor o sodelovanju medobčinskega inšpektorata in redarstva v občinskem sistemu zaščite in reševanja;
- navodilo za ukrepanje občinskih redarjev ob naravnih in drugih nesrečah;
- poslovnik o delu komisije pri oceni uporabe prisilnih sredstev občinskih redarjev.

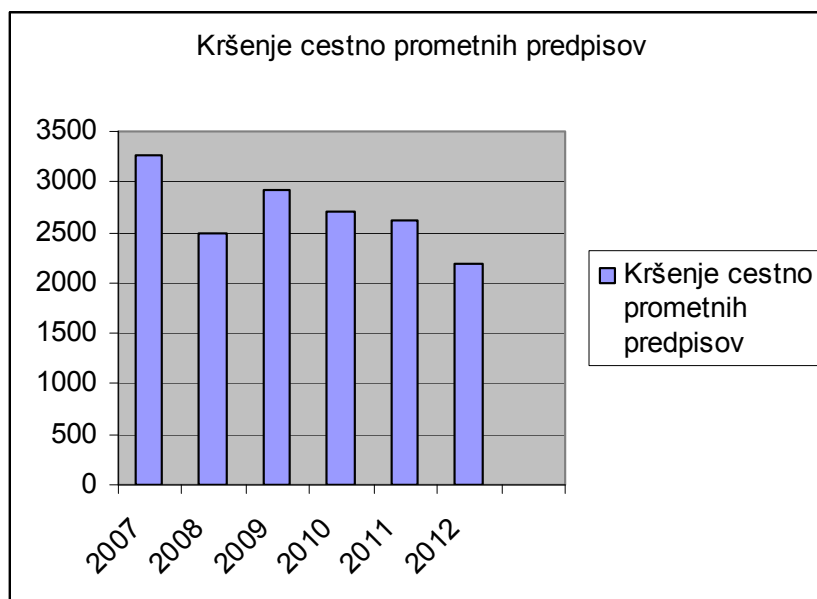
Ocena izvajanja OPV Občine Litija mora biti izvedena vsaj enkrat letno. Razlog je preprost, saj se v enem letu situacija v občini lahko spremeni. Tako se lahko zgradi nova obvoznica, odpre nova diskoteka, ki poveča možnost kršitev in posledično zahteva večjo prisotnost redarja na določenih delih lokalne skupnosti. Omeniti velja tudi 3. odstavek 6. člena ZOReD, ki predvideva ocenjevanje izvajanja nalog, ki so v OPV zapisane. Gre predvsem za spremljanje in pregled uresničevanja nalog, ki se jih ob sprejetju zastavi ter nato prilagaja in ažurira glede na dogodke, ki sem jih omenil, kar predstavlja usmeritev delovanja v

naslednjem obdobju. Obseg in vrsto nalog občinskih redarjev je potrebno posodablјati s konkretnimi vsebinami in novimi problemi, ki jih narekuje razvoj lokalne skupnosti.

6.5 Primerjava statističnih podatkov

V naslednjem poglavju bom primerjal statistične podatke, ki sem jih pridobil iz poročil Policijske postaje Litija v letih od 2007 do 2012, kateri so vsako leto predstavljeni na Občinskem svetu občine Litija. Primerjal bom število kršitev cestno prometnih predpisov, število prometnih nesreč, število kaznivih dejanj in kršenj javnega reda in miru, ki so se zgodila v občini Litija med leti 2007 do 2012. Poskušal bom razbrati vzorec in opaziti ali obstaja trend zmanjševanja oz. povečanja posameznih kršitev.

Tabela 6.1 : Kršenje števila cestno prometnih predpisov v občini Litija v letih 2007–2012

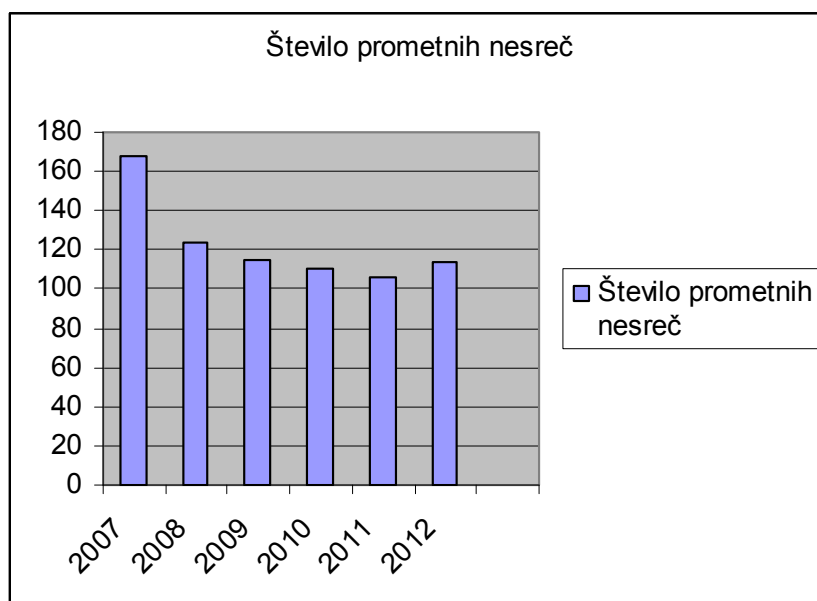
Vir: Policijska postaja Litija (2010, 2011, 2012)

Vidimo, da je v občini Litija opazen trend zmanjševanja kršenja cestno prometnih predpisov, saj se število kršitev od leta 2009 zmanjšuje. Morda je k temu pripomoglo tudi vozilo, ki je bilo v tem letu kupljeno, saj omogoča večjo mobilnost redarja ter s tem zagotavlja večjo prisotnost na ulicah.

Iztok Kosenburger z Mestnega redarstva Ljubljana pravi, da na območju Mestne občine Ljubljana ugotavljajo, da se je kultura voznikov izboljšala in s tem tudi število nepravilnih ravnanj. Pravi, da so navedene ugotovitve »zagotovo posledica našega dosedanjega konstantnega, profesionalnega, zakonitega in strokovnega dela.«

Boris Sodja, predsednik Združenja občinskih redarjev Slovenije, zmanjševanje kršenja cestno prometnih predpisov pripisuje tudi občinskim redarjem oz. še prej komunalnim redarjem, ki v nekaterih mestih, na področju mirujočega prometa, delujejo že od 1980 leta. Kot sem zapisal že v prejšnjih poglavjih, pa so leta 2004 občinski redarji dobili še večja pooblastila za izvajanje nadzora nad ostalimi kršitvami cestno prometnih predpisov. Še en razlog za večjo varnost, ki mi ga je potrdil tudi Sodja, se nahaja v prisotnosti občinskega redarja na terenu, saj le ta veliko nadzora vrši v peš obhodih.

Tabela 6.2: Število prometnih nesreč v občini Litija v letih 2007–2012

Vir: Policijska postaja Litija (2010, 2011, 2012)

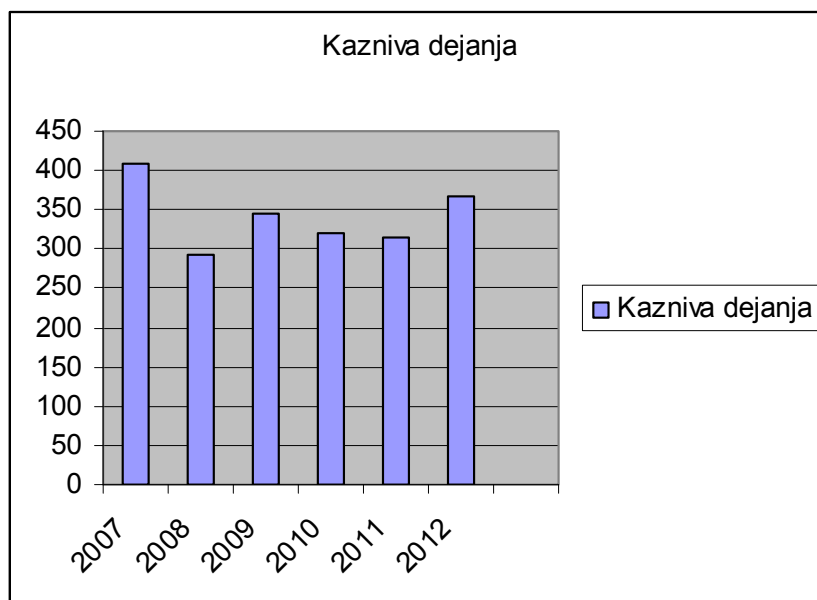
Opis cilja pri varnosti prometa, ki je iz Smernic za izdelavo OPV dobesedno prepisan tudi v OPV občine Litija, pravi, da je potrebno tveganja za nastanek nesreč zmanjšati s stalnim in profesionalnim policijskim in redarskim nadzorom, z vzdrževanjem cest, zagotavljanjem parkirnih mest ter z dvigom profesionalnosti policistov in redarjev pri obvladovanju kršiteljev prometnih predpisov. (Občina Litija 2009, 19)

Nunič (2008, 23) ugotavlja, da »se po nekaterih raziskavah okoli 65 % vseh prometnih nesreč zgodi v kraju prebivališča povzročitelja, kar pomeni, da vendarle prevladuje lokalna problematika«.

V Smernicah za izdelavo OPV je sicer zapisan ambiciozen cilj: do leta 2010 število mrtvih na slovenskih cestah zmanjšati za 50%. Število prometnih nesreč v občini se je v letu 2008 zmanjšalo za 26% v primerjavi z letom 2007, sicer pa je trend upadanja števila nesreč opazen tudi nadaljna leta. Tudi podatki Statističnega urada Slovenije iz leta 2009 trdijo podobno. In sicer se je v letu 2008 na slovenskih cestah zgodilo 8.938 prometnih nesreč s smrtnim izidom ali s telesno poškodbo, kar je za dobrih 21 % manj nesreč kot v letu 2007. (Statistični urad Republike Slovenije 2008)

Na Mestnem redarstvu Mestne občine Ljubljana mi potrdijo, da je ustanovitev občinskih oz. mestnih redarstev pravilna odločitev, predvsem pa »prava pot do večje prometne varnosti in varnosti nasploh ter dolgoročno pomeni tudi višjo raven kvalitete bivanja za občane. Z našim konstantnim, strokovnim in profesionalnim delom smo zagotovo prispevali k zmanjšanju števila prometnih nesreč s hujšimi posledicam,« pravijo.

Tabela 6.3: Število kaznivih dejanj v občini Litija v letih 2007–2012

Vir: Policijska postaja Litija (2010, 2011, 2012)

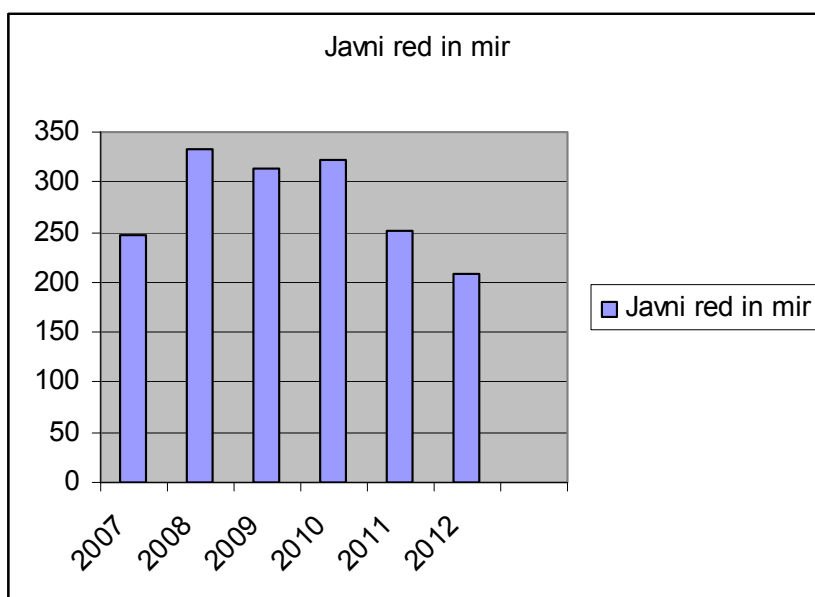
Po podatkih kriminalističnih služb in Statističnega urada Slovenije, se v Sloveniji zadnja leta stopnja kriminalitete povečuje, saj narašča predvsem število kaznivih dejanj s področja

splošne kriminalitete. Splošna kriminaliteta zajema dejanja zoper spolno nedotakljivost, premoženje in posedovanje mamil. (Svetek v Lampič 2004, 131)

Kriminaliteta vpliva na zmanjšanje zaupanja prebivalcev v lokalno skupnost, omejuje gospodarski in turistični potencial občine ter pomembno vpliva na kakovost življenja, zato je pomembno, da občinski redarji opravljajo svoje delo kvalitetno. Kriminaliteta tako v občinah že dosega razsežnosti, ko bo potrebno načrtno uvajanje primernih ukrepov za njeno omejevanje oziroma zmanjševanje. (Lampič 2004, 139)

V občini Litija je število kaznivih dejanj tisto, ki najbolj niha in je posledično iz teh statističnih podatkov, ki jih imam, težko potegniti realnejše zaključke. Ugotovim lahko, da se je število kaznivih dejanj 2008, v primerjavi z letom 2007 zmanjšalo za 28%. Od leta 2010 je število kaznivih dejanj upadlo in se leta 2012 spet povečalo.

Tabela 6.4: Število kršitev javnega reda in miru v občini Litija od leta 2007–2012

Vir: Policijska postaja Litija (2010, 2011, 2012)

Pod kršenje javnega reda in miru spada beračenje in prenočevanje na javnem mestu, kampiranje, pisane oz. grafitiranje po objektih, uničevanje državnih simbolov in izobešanje tuje zastave, žaljivo oz. nespodobno vedenje, udarjanje ali pretepanje. Občinsko redarstvo ali policija imata pooblastila, da zasežeta predmete, kateri ogrožajo varnost ljudi ter izrečeta globo na kraju samem, če ugotovita znake kršitve. (Horvat 2013)

Število kršitev javnega reda in miru se je v letu 2008 povečalo za 35% v primerjavi z letom poprej. V zadnjih dveh letih pa je zopet opazen trend upadanja kršenja javnega reda in miru. Od leta 2010 je opazen občuten trend upadanja kršitev javnega reda in miru v občini.

Med kršenje javnega reda in miru oz. Zakona o varstvu javnega reda in miru kot najpogostejše kršitve spadajo: izzivanje in spodbujanje k pretepu, kršitve zaradi prepiranja, vpitja ali nedostojnega vedenja ter nasilja v družini. Kot je razvidno iz policijskega poročila za leto 2010 je bilo največ kršitev javnega reda in miru storjenega na javnih površinah in sicer cestah in trgih, manj pa v zasebnih prostorih in gostinskih lokalih. (Policijska postaja Litija 2010)

Tudi ostala redarstva v Sloveniji opažajo in izpostavljajo problematiko kršenja cestno prometnih predpisov, kaznivih dejanj ter kršenj javnega reda in miru. Eno izmed takšnih je redarstvo v Grosupljem, ki tako kot litijsko, samostojno deluje šele eno leto. Vodja redarstva Borut Šoba v intervjuju pravi, da se pri svojem delu srečujejo predvsem s kršitvami mirujočega prometa, prekoračitvami hitrosti in kršitvami javnega reda in miru. »Stanje na terenu se po naših ugotovitvah izboljšuje, predvsem se je zmanjšalo število prekrškov na parkirnih mestih za invalide.« (Brezec 2013)

Tabela 6.5 : Izdane kazni/opozorila občinskega redarstva v občini Litija v letu 2012

Izdani plačilni nalogi	292
Izdana opozorila	40
Izdane odločbe	8
Ugovori	14
Zahteve za sodno varstvo	0
Uklonilni zapor	0
Opomin	0

Vir: Občina Litija (2013a)

Občinsko redarstvo, znotraj Medobčinskega inšpektorata in redarstva, samostojno deluje šele od leta 2012. V mojo raziskavo bi bilo tako nesmiselno vpeljevati in primerjati podatke za leti 2010 in 2011, ki vključujejo tudi inšpekcijske preglede.

V letu 2012 je občinsko redarstvo skupaj izdalo 340 plačilnih nalogov, od tega je bilo le 12% oz. 40 izdanih opozoril. Zgornja tabela ne potrjuje tega, kar želim dokazati: da občinsko redarstvo deluje predvsem preventivno, da ljudi osvešča in opozarja ter se šele v naslednjem koraku odloči za ukrepanje. Helena Kozlevčar mi pove, da je redar v Litiji do septembra 2012 samo opozarjal in ni izdal plačilnega naloga z izrekom globe. S tem se je obdobje preventivnega delovanja končalo in prepričana je, da je bilo le to dovolj dolgo.

Sodja je dejal, da se občinski redarji že na usposabljanjih, ki jih opravijo na Policijski akademiji v Tacnu, posvetijo delu v skupnosti, stiku z občani, svetovanjem, opozarjanjem in izvajanjem represivnih ukrepov. Iztok Kosenburger z Mestnega redarstva Mestne občine Ljubljana je dejal, da je odločitev o izbiri posameznega pooblastila oz. sankcije, odvisna od neposredno ugotovljene okoliščine s strani mestnega redarja na samem kraju kršitve.

Kaj sploh je opozorilo in kdaj ga občinski redar lahko izda? 21. člen Zakona o prekrških (v nadaljevanju ZP) določa, da lahko občinski redar za prekršek, ki je storjen v okoliščinah, ki ga

delajo lahkega, izreče opomin. 53. člen ZP pa pravi, da lahko občinski redar, namesto izdaje plačilnega naloga, kršitelja le opozori, če sam presodi, da je prekršek neznatnega pomena ali ugotovi, da je opozorilo zadosten ukrep. (glej ZP, 21. in 53.člen)

Ugotovim lahko, da občinskemu redarstvu v Litiji manjka strategija, kako in na kakšen način doseči, da se bo občinsko redarstvo približalo prebivalcem lokalne skupnosti. Lep primer tega je Mestno redarstvo v Ljubljani, ki s Strategijo v skupnost usmerjenega dela Mestnega redarstva poskuša vplivati na potencialne kršitelje na način, ki dolgoročno spreminja miselnost in s tem prometne navade, ki niso v skladu s pravili vedenja in ravnanja. Želijo, da ljudje na redarje začnejo gledati kot osebe, ki jim lahko pomagajo pri reševanju problemov, ne pa samo kaznujejo.

7 ZAKLJUČEK

Mojo hipotezo o zmanjšanju števila kršitev javnega redu in miru ter kršenja cestno prometnih predpisov v občini Litija lahko potrdim, saj je opažen trend zmanjševanja le teh. Število prometnih nesreč pa je tisto, kjer je še največ prostora za izboljšavo in inovacije ter kjer obstajajo možnosti po še bolj poglobljenem sodelovanju z lokalno skupnostjo oz. Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu.

Kazniva dejanja so tista, kjer število najbolj niha. Če bi želel pridobiti natančnejše podatke, bi moral svoje raziskovanje razširiti in preveriti tudi število priseljevanj oz. odseljevanj, morda izobrazbeno strukturo v občini Litija, na podlagi katere bi lahko sklepal ter iskal razloge za število storjenih kaznivih dejanj.

Statistični podatki kažejo eno plat, druga stran pa je zadovoljstvo prebivalcev Litije, ki tu dnevno živijo. Moje mnenje je, da bi bila smotrna raziskava tudi med njimi z namenom ali podatke, ki jih kaže statistika, tudi dejansko občutijo. Tudi Kaplan in Norton (2000, v Svetek 2013) izpostavita vidik državljanov, ki jih vodi do boljšega občutka varnosti v lokalni skupnosti. Tako med drugim izpostavita izboljšanje prometne varnosti v mestu in zmanjšanje stopnje kriminalitete v lokalni skupnosti.

Kadrovska podhranjenost je gotovo eno izmed področij, kjer ima občinsko redarstvo prostor za nadgradnjo in izboljšavo. Z novimi zaposlitvami ter posledično večjo prisotnostjo na občinskih trgih, ulicah in cestah, bi občinski redar še bolj prispeval k zmanševanju prekrškov, prometnim nesrečam ter kršenju javnega reda in miru.

Kadrovski načrt Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Dol pri Ljubljani, Ivančna Gorica, Litija in Šmartno pri Litiji za leti 2013 in 2014 tudi sicer predvideva zaposlitev še enega redarja za leto 2014. (Občina Litija 2013b) Kot razlog se navaja nadzor nad nepravilno parkiranimi vozili in uvedba stacionarnih radarjev ter urejanja vseh potrebnih postopkov glede njihove postavitve. Toda, vzpostavitev radarjev, če bo do njih res prišlo, bo dokončno ovrgla mojo hipotezo, da je namen redarstva opozarjanje in preventivno delovanje. Radarje se postavi tam, kjer se pričakuje kršenje predpisov in kjer je večja ogroženost za udeležence v prometu, zato ni pričakovati, da bodo postavljeni zgolj preventivno.

Skozi pisanje diplomske naloge sem odkril, da se v nekaterih državah, predvsem skandinavskih in Združenih državah Amerike, poslužujejo tudi drugačne vrste varovanja lokalnih skupnosti. Izhajajo predvsem iz samonadzorovalne funkcije občanov, kar pomeni, da prebivalci nadzirajo drug drugega. Drugje pa lokalne skupnosti varovanje prenesejo na zasebne institucije in podjetja, ki v imenu lokalne skupnosti skrbijo za red in mir. Navzkrižje interesov se pojavi s tem, ker je zasebnim podjetjem na prvem mestu ustvarjanje dobička, ne pa potrebe lokalne skupnosti.

Naj zaključim z iztočnico Goldena (v Svetek 2013, 3) ki pravi, da za ocenjevanje učinkovitosti policije v lokalni skupnosti ne zadošča več uporaba metod, kot so stopnja kriminalitete, število aretiranih oseb, delež pojasnjenih kaznivih dejanj ali odzivni čas policije, temveč je bolj pomembna njena vpetost v družbo in zadovoljstvo občanov lokalne skupnosti.

8 LITERATURA

- Bele, Stanislav. 2008. *Občinsko redarstvo*. Magistrsko delo. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
- Brezec, Andrej. 2013. *Delo medobčinskega inšpektorata in redarstva v letu 2012*. Dostopno prek: www.drevored.si/na-prezi/infrastruktura/delo-medobcinskega-inspektorata-in-redarstva-v-letu-2012 (1. junij. 2013).
- Brezovnik, Boštjan. 2010. *Zakon o občinskem redarstvu (pristojnosti in naloge občine z uvodnimi pojasnili in komentarjem)*. Dostopno prek: www.lex-localis.info/files/e949a0a3-572a-489a-838c-26cc02dda16b/634332926430000000_031.%20ZORed_december%202010_A4.pdf (8. maj 2013).
- Grad, Franc. 1996. *Državna ureditev Slovenije*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Grafenauer, Božo. 2000. *Lokalna samouprava na Slovenskem*. Maribor: Pravna fakulteta Maribor.
- Haček, Miro. 2005. Zgodovinski kontekst nastajanja občin na Slovenskem. V *Lokalna demokracija II. Uresničevanje lokalne samouprave v Sloveniji*, ur. Marjan Brezovšek in Miro Haček, 43–67. Ljubljana: FDV.
- Horvat, Simon. 2011. *Kršenje javnega reda in miru*. Dostopno prek: <http://pravninasvet.com/VincitOmniaVeritas/76> (5. junij 2013).
- Kaučič, Igor in Franc Grad. 1999. *Ustavna ureditev Slovenije*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.
- Lampič, Barbara. 2004. *Kriminaliteta kot vse pomembnejši dejavnik kakovosti bivanja v Ljubljanski urbani regiji*. Dostopno prek: www.journaldatabase.org/articles/kriminaliteta_kot_vse_pomembnejši.html (7. junij 2013).
- Lavtar, Roman in Bečir Kečanovič. 2007. *Zakon o občinskem redarstvu s komentarjem*. Ljubljana: GV Založba.
- Lavtar, Roman. 2006. Celovita zakonska ureditev občinskega redarstva. *Časopis Skupnosti občin Slovenije* (april- maj- junij): 14–15.
- 2007. *Zakon o občinskem redarstvu s komentarjem*. Ljubljana: GV Založba.
- 2008. Odprta vprašanja delovanja občinskih redarjev. V *Zbornik 3. dnevi prekrškovnega prava*, 117–124. Ljubljana: GV Založba.
- Ministrstvo za notranje zadeve. 2007. *Občinski program varnosti, smernice za izdelavo*. Ljubljana: Ministrstvo za notranje zadeve.
- Nunič, Mile. 2008. Nove pristojnosti občinskih redarjev. *Časopis Skupnosti občin Slovenije* (april- maj- junij): 23.
- Občina Litija. 2009. *Občinski program varnosti v Občini Litija*. Dostopno prek: www.litija.si/external/obcinski_svet/25os/ad%206.pdf (4. maj 2013).

--- 2013a. *Letno poročilo Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Dol pri Ljubljani, Ivančna Gorica, Litija in Šmartno pri Litiji za leto 2012*. Dostopno prek: www.litija.si/external/obcinski_svet2010-14/18os2010-14/AD%207%20POROCILO.pdf (3. april 2013)

--- 2013b. *Kadrovski načrt Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Dol pri Ljubljani, Ivančna Gorica, Litija in Šmartno pri Litiji za leti 2013 in 2014*.

Dostopno prek: www.litija.si/external/obcinski_svet2010-14/15os2010-14/AD%205.pdf (5. maj 2013).

--- 2013c. *Proračun občine Litija za leto 2013*. Dostopno prek: www.litija.si/external/obcinski_svet2010-14/15os2010-14/AD%205.pdf (5. maj 2013).

Pečar, Janez. 1998. Zasebno varovanje in samovarovanje v lokalni skupnosti. V *Zasebno varovanje in detektivska dejavnost: novi izzivi*, ur. Andrej Anžič, 267–280. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.

Policijska postaja Litija. 2010. *Poročilo o delu PP Litija na območju občine Litija za leto 2008 in 2009*. Dostopno prek: www.litija.si/external/obcinski_svet/36os2010/AD6.pdf (3. april 2013).

--- 2011. *Poročilo o delu PP Litija na območju občine Litija za leto 2009 in 2010*. Dostopno prek: www.litija.si/external/obcinski_svet2010-14/10os2010-14/AD%2015.pdf (19. april 2013).

--- 2012. *Poročilo o delu PP Litija na območju občine Litija za leto 2011 in 2012*. Dostopno prek: www.litija.si/external/obcinski_svet2010-14/18os2010-14/AD%208%20PP.pdf (20. april 2013).

Sobotainfo. 2012. *Mestno redarstvo: "Cilj ni kaznovanje, temveč vzpostavljanje reda."* Dostopno prek: <http://sobotainfo.com/novice/ogled/15427/?s=pf> (1. april 2013).

Statistični urad Republike Slovenije. 2008. *Cestnoprometne nesreče, Slovenija, 2008*. Dostopno prek http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?id=2576 (5. junij 2013).

Svetek, Staš. 2011. Občutek ogroženosti in vloga policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni. V *12. dnevi varstvoslovja*, ur. dr. Peter Umek. Maribor: Fakulteta za varnostne vede.

Šmidovnik, Janez. 1995. *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Verbič, Dušan. 2001. Ali občinsko redarstvo sodi v pristojnost pokrajin? V *Dnevi varstvoslovja 1. del*, ur. dr. Milan Pagon, 153–165. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.

Virant, Grega. 1998. *Pravna ureditev javne uprave*. Ljubljana: Visoka upravna šola.

Vlaj, Stane. 1998. *Lokalna samouprava: občine in pokrajine*. Ljubljana: FDV.

--- 2001. *Vodnik po slovenski lokalni samoupravi*. Ljubljana: Inštitut za lokalno samoupravo pri Visoki upravni šoli.

Zakon o lokalni samoupravi (ZLS-UPB2). Ur. l. RS 94/2007. Dostopno prek: www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199372&stevilka=2629 (10. maj 2013).

Zakon o občinskem redarstvu (ZORed). Ur. l. RS 139/2006. Dostopno prek: www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=2006139&stevilka=6040 (10. maj 2013).

Zakon o policiji (ZPol-UPB). Ur. l. RS 66/2009. Dostopno prek: www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200966&stevilka=3053 (10. maj 2013).

Zakon o prekrških (ZP-1). Ur. l. RS 7/2003. Dostopno prek: www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20037&stevilka=238 (11. maj 2013).

Zakon o ratifikaciji Evropske listine lokalne samouprave (MELLS). Ur. l. RS 57/1996. Dostopno prek: www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlmpid=199652 (9. maj 2013).

Zakon o varnosti cestnega prometa (ZVCP-1). Ur. l. RS 83/2004. Dostopno prek: www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200483&stevilka=3690 (11. maj 2013).

Zakon o varstvu javnega reda in miru (ZJRM-1) Ur. l. RS 70/2006. Dostopno prek: www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200670&stevilka=2998 (11. maj 2013).

Zupan, Matic. 2007. *Zakon o občinskem redarstvu s komentarjem. V Pravna praksa: časopis za pravna vprašanja*, ur. Dean Zagorac, 39. Ljubljana: GV Založba.

PRILOGE

PRILOGA A: VPRAŠALNIK OBČINSKEMU REDARSTVU OBČINE LITIJA. ODGOVARJALA JE HELENA KOZLEVČAR, INŠPEKTORICA.

1. Kdo je izdelal občinski program varnosti (OPV) občine Litija? (občinske službe, zasebniki?)

OPV občine Litija je izdelal zunanji sodelavec Stanislav Mlakar.

2. Je bilo dve leti dovolj za kvalitetno pripravo in izdelavo OPV-ja?

Za kvalitetno pripravo in izdelavo OPV-ja je dovolj dve leti.

3. Kako je pri usklajevanje in pripravi OPV-ja sodelovala Policijska postaja Litija, kako Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu? Je sodeloval še kdo drug?

Pri usklajevanju in pripravi OPV-ja je sodelovala Policijska postaja Litija in Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu. Sodelovanje je zelo dobro.

4. Kakšni so osnovni/primarni cilji in nameni redarstva? Kaj želite doseči?

Po sprejetju Občinskega programa varnosti v Občini Litija in v skladu z določbami Zakona o občinskem redarstvu obsegajo pristojnosti in naloge redarstva široko področje, predvsem zagotavljanje varnega in neoviranega cestnega prometa v naseljih, varnosti cest in okolja v naseljih in na občinskih cestah zunaj naselij, varnosti na občinskih javnih poteh, rekreacijskih in drugih javnih površinah, varstva javnega reda in miru, varovanje naravne in kulturne dediščine, varnosti javnega premoženja. To so primarni cilji redarstva.

5. Verbič Dušan pravi, da primarni namen občinskih redarstev niso represivni ukrepi in kaznovanje, temveč preventiva oz. opozarjanje na nepravilnosti, ki skozi daljše delovanje posledično prispevajo tudi k dvigu kulture življenja in bivanja v občini. Lahko potrdite, da občinsko redarstvo deluje predvsem preventivno, saj ljudi osvešča in opozarja, šele v naslednjem koraku se odloči za ukrep?

Medobčinsko redar v Občini Litiji je pričel delovati 3. januarja 2012 in je do septembra 2012 samo opozarjal, ni izdal enega plačilnega naloga z izrekom globe. Tako lahko trdimo, da je bilo preventivno delovanje dovolj dolgo. Krajani so se o delovanju redarstva v Občini lahko seznanili tudi preko javnega obveščanja, tako preko glasila Občan in lokalne televizije ATV.

6. Pojavljajo se trditve, da občinski redarji zelo neradi kaznujejo tudi zaradi tega, ker se ljudje v lokalnih skupnostih poznajo med seboj. Kaj pravite na to?

Trditve, da občinski redarji zelo neradi kaznujejo, ker se ljudje v lokalnih skupnostih poznajo med seboj, ne držijo za Občino Litija. Redar prihaja iz drugega kraja, v Litiji ne pozna nikogar in tudi sedež njegovega delovanja je v Občini Ivančna Gorica. Tako nanj nima nihče nobenega vpliva.

7. Kadrovski načrt Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Dol pri Ljubljani, Ivančna Gorica, Litija in Šmartno pri Litiji za leti 2013 in 2014 predvideva zaposlitev še enega redarja v letu 2014. Bo do tega prišlo in kaj bodo njegove prioritete naloge?

Če bo prišlo v letu 2014 do zaposlitve še enega redarja trenutno ne razmišljamo, niti kakšna bi bila organizacija organa.

8. Prav tako Kadrovski načrt Medobčinskega inšpektorata in redarstva občin Dol pri Ljubljani, Ivančna Gorica, Litija in Šmartno pri Litiji za leti 2013 in 2014 navaja, da se bodo uvedli stacionarni radarji. Se boste o njihovi postavitvi posvetovali s policijo, Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu ali upoštevali kakšne druge statistične podatke?

Predno bomo uvedli stacionarne radarje se bomo glede postavitve zagotovo posvetovali s Policijo, Svetom za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ter z zunanjimi strokovnjaki.

9. V občini Litija je opazen trend zmanjševanja kršenja cestno prometnih predpisov, saj se število kršitev od leta 2009 zmanjšuje. Gre po vašem mnenju tu tudi zasluga medobčinskemu redarstvu v Litiji (njihova prisotnost na ulicah, trgih in občinskih cestah)?

Stalna prisotnost redarja na terenu in ukrepanje pripomoreta k zmanjševanju kršenja cestno prometnih predpisov. Je pa res, da dokler je redar samo opozarjal, učinka ni bilo zaznati. Žal se je stanje bistveno izboljšalo šele z ukrepom v obliki globe.

10. Kako na splošno ocenjujete delo medobčinskega redarstva v občini Litija?

Delo medobčinskega redarstva v Občini Litija se je že do sedaj izkazalo za uspešno, krajani se navajajo na dnevno prisotnost redarja, pričeli so spoštovati pravila v mirujočem prometu. Seveda je za vsak nov začetek potreben določen čas in pa tudi potrpljenje redarja, saj je vsakodnevno deležen verbalnega nasilja.

Prizadevamo si, da bo redarski nadzor usmerjen predvsem k preprečevanju kršitev in k preprečevanju situacij, ko lahko pride do pomanjkljivosti ali nepravilnosti, ki bi lahko imele škodljive posledice za ljudi, premoženje, skupnost oz. javno korist. Glede na navedeno bomo tudi v prihodnje veliko pozornosti namenili predvsem ozaveščanju ljudi, komunikacij z njimi in preventivnem delovanju.

PRILOGA B: VPRAŠALNIK ZDRUŽENJU OBČINSKIH REDARJEV SLOVENIJE (ZORS). ODGOVARJAL JE BORIS SODJA, PREDSEDNIK ZORS.

1. Mi lahko zaupate, kakšni so osnovni/primarni cilji in nameni redarstva? Kaj želite doseči?

Prilagam zgodovino razvoja. Z ustanovitvijo občinskega redarja: poenotiti delo občinskega redarja. Poenotiti uniformo (izgled, videz). Sedaj imamo krovni zakon, Zakon o občinskem redarstvu.

2. Dr. Verbič Dušan pravi, da primarni namen občinskih redarstev niso represivni ukrepi in kaznovanje, temveč preventiva oz. opozarjanje na nepravilnosti, ki skozi daljše delovanje posledično prispevajo tudi k dvigu kulture življenja in bivanja v občini. Lahko potrdite, da občinsko redarstvo deluje predvsem preventivno, saj ljudi osvešča in opozarja, šele v naslednjem koraku se odloči za ukrep?

Seveda. Osnovna naloga občinskega redarja je delovanje na lokalnem nivoju. Seveda pa je posledica preventivnega delovanja in opozarjanja na nepravilnosti, zoper tiste ki tega ne upoštevajo represivni ukrep. Nikakor pa ni dobro in nebi smela biti praksa prvo represivni ukrep. Tudi na usposabljanju, ki ga opravijo OR na Policijski akademiji v Tacnu je poudarek na delu v lokalni skupnosti, stiku z občani, svetovanje opozarjanje in izvajanje represivnih ukrepov.

3. Pojavljajo se trditve, da občinski redarji zelo neradi kaznujejo tudi zaradi tega, ker se ljudje v lokalnih skupnostih poznajo med seboj. Kaj pravite na to?

Lahko, da je to tudi težava manjših krajih, v večjih pa sigurno to ne pride v poštev. Če nekdo mora zagotavljati red mora pač kaznovati nekoga, ki ga pozna. Prej pa bi rekel, da je zelo odvisno od vsakokratne politične oblasti, ki je na oblasti v občini, kakšne kriterije morajo upoštevati OR pri svojem delu.

4. Potekajo kakšni usklajevalni sestanki na mesečni ali letni ravni med Ministrstvom za notranje zadeve in ZORS?

ZORs je bil od svojega nastanka leta 2000 nosilec razvoja občinskega redarja v Sloveniji. Tvorno je sodeloval z svojimi člani pri pripravi vse zakonodaje, ki se je dotikala OR. ZVCP, ZVCP-1, ZPRCP, ZORed, Pravilnik o uniformi in opremi, Priprava usposabljanja na Policijski akademiji rednega in obdobjnega, projekt pridobitve Nacionalne klasifikacije kot poklic OR. Šele v zadnjih letih se je vključila v razvoj OR Komisija za OR pri Skupnosti občin Slovenije. Skrbnik nad OR je bilo od začetka Ministrstvo za lokalno samoupravo nato pa SLVR, ki pa se je selila po ministrstvih. MNZ ni nosilec Zakona o občinskem redarstvu. MNZ je samo partner s katerim sodelujemo na večjih področjih:

Priprava programov za usposabljanje, pri spremembah določene zakonodaje, soprotnost pri skupnem delu na terenu. Priprava OPV Občinskih programov varnosti itd. Tako, da teh sestankov na različnih nivojih je bilo v preteklosti veliko.

5. Ste morda aktivno sodelovali pri usklajevanjih ali izdelavi Smernic za izdelavo programa varnosti, ki ga je izdalo Ministrstvo za notranje zadeve?

Ravni pri pripravi smernic za izdelavo OPV, je bilo takrat OR izključeno iz priprave. Zato je tudi nastal tak preobsežen dokument, ki je tudi večino bralcem v določenih segmentih nejasen in težko berljiv. Po mojem je takrat nekdo hotel malo zaslužiti s pripravo teh dokumentov. So že posamezniki, ki to pripravljajo za Občine in tudi kar solidno zaračunajo. Nekaj tisoč evrov.

6. V občini Litija in tudi Sloveniji nasploh je opazen trend zmanjševanja kršenja cestno prometnih predpisov, saj se število kršitev od leta 2009 zmanjšuje. Gre po vašem mnenju tu tudi zasluga občinskim redarjem (njihova prisotnost na ulicah, trgih in občinskih cestah)?

Morate vedeti, da so nekako od leta 1980 v Sloveniji delovali že komunalni redarji v večjih mestih. Delali so predvsem na komunalnem področju, javnem redu in miru in na koncu tudi že na mirujočem prometu. Od leta 2004 za so OR začeli izvajati nadzor nad ostalimi kršitvami ki se nanašajo na varnost prometa. Predvsem pa ko so začeli opravljati meritve hitrosti na lokalnem nivoju. S tem se je bistveno povečala varnost na lokalnem nivoju. To kažejo tudi podatki. Seveda pa je to različno od posamezne občine v Sloveniji. Nekje so ti trendi boljši nekje slabši. Vse kakor pa so OR v vseh teh letih bistveno pripomogli k izboljšanju prometne varnosti. Občinski redar je večinoma svojega delovnega časa prisoten na terenu predvsem v peš obhodih.

7. Tudi število prometnih nesreč se je v letu 2008 zmanjšalo za 26% v primerjavi z letom 2007 in se od leta 2009 naprej zmanjšuje. Koliko vlogo ima, po vašem mnenju, pri tem ustanovitev medobčinskih redarstev?

Tu bi težko rekli kašen delež so pripomogli OR. Tam kjer se izvajajo meritve hitrosti verjetno bistveno več kot tam kjer tega ne počnejo OR. Z svojo prisotnostjo na lokalnem nivoju in t am kjer izvajajo tudi nadzor nad prometom in kršitvami voznikom sigurno.

Vse kakor pa so OR imeli že v Nacionalnem programu prometne varnosti do leta 2011 vlogo nekega pomočnika oziroma sodelavca policiji pri uresničevanju teh ciljev. Z novim programom ki je pripravljen do leta 2020 pa imajo občinski redarji svoje poglobljene na katerih segmentih in kako bodo pomagali zagotavljati to prometno varnost.

PRILOGA C: VPRAŠALNIK MESTNEMU REDARSTVU MESTNE OBČINE LJUBLJANA. ODGOVARJAL JE IZTOK KOSENBURGER, DIPL.UPR.ORG

1. Verbič Dušan pravi, da primarni namen občinskih redarstev niso represivni ukrepi in kaznovanje, temveč preventiva oz. opozarjanje na nepravilnosti, ki skozi daljše delovanje posledično prispevajo tudi k dvigu kulture življenja in bivanja v občini. Lahko potrdite, da občinsko/mestno redarstvo deluje predvsem preventivno, saj ljudi osvešča in opozarja, šele v naslednjem koraku se odloči za ukrep?

Ena izmed ključnih nalog Mestnega redarstva je, v skladu z Zakonom o občinskem redarstvu , tudi zagotavljati varnost v cestnem prometu. Pri tem je odločitev o izbiri posameznega pooblastila oziroma sankcije odvisna od konkretnih neposredno ugotovljenih okoliščin s strani mestnega redarja na samem kraju kršitve. Sicer pa Mestno redarstvo največjo pozornost namenja najšibkejšim udeležencem v cestnem prometu (otroci, invalidi, starejše osebe) in zagotavljanju neoviranega cestnega prometa.

Pooblastila mestnih redarjev izhajajo iz pooblastil, določenih v 10. členu Zakona o občinskem redarstvu. Mestno redarstvo in s tem mestni redarji so pri izvajanju pooblastil in odločanju o prekrških samostojni, in v primeru zaznave kršitev so dolžni ukrepati v skladu z zakonskimi pooblastili in pristojnostmi. Želimo si, da mestni redarji ne bi ugotovili nobenega prekrška, saj bi le to pomenilo, da vsi udeleženci v prometu spoštujejo cestno prometne predpise.

V skladu s ciljem je prioriteta naloga zagotoviti izboljšanje razmer, ki jih lahko dosežemo tudi s preventivno funkcijo in ne le z represijo. Skladno s sprejeto Strategijo v skupnost usmerjenega dela Mestnega redarstva smo pristopili k novi in predvsem mešanom bolj prijazni obliki delovanja Mestnega redarstva, ki temelji na preventivnem delu, v okviru

katerega skrbimo za vzajemno sodelovanje tako z občani kot tudi obiskovalci mesta Ljubljane. Strategijo smo pripravili s ciljem, da na operativen način uresničimo enega od ciljev Občinskega programa varnosti, ki vključuje tudi v skupnost usmerjeno delo Mestnega redarstva. Z obliko preventivnega dela Mestno redarstvo vpliva na splošno javnost ter še posebej na potencialne kršitelje na način, ki dolgoročno spreminja miselnost in s tem prometne navade, ki niso v skladu s pravili vedenja in ravnanja. Po drugi strani pa želimo doseči, da občani in obiskovalci Ljubljane mestne redarje (in nasploh Mestno redarstvo) vidijo kot tiste osebe, ki jim lahko pomagajo. Dolgoročno želimo postati njihov partner pri reševanju problemov, med drugim smo za svoje delo prejeli že številne pohvale.

2. Pojavljajo se trditve, da občinski redarji zelo neradi kaznujejo tudi zaradi tega, ker se ljudje v lokalnih skupnostih poznajo med seboj. Kaj pravite na to?

Po naših izkušnjah ne beležimo tovrstnih primerov, lahko pa da se z njimi srečujejo predvsem v manjših lokalnih skupnostih.

Sicer se je pa Mestno redarstvo dolžno odzvati v primeru zaznave ali prijave kršitev cestnoprometnih predpisov in redarji morajo ukrepati v skladu z zakonskimi pooblastili in pristojnostmi. Na Mestnem redarstvu sledimo dolžnosti, da so postopki mestnih redarjev zakoniti, strokovni in profesionalni. Le to pomeni, da so redarji Mestnega redarstva v primeru ugotovljenih kršitev dolžni ukrepati skladno s postavljeno cestnoprometno signalizacijo, veljavno zakonodajo in pristojnostmi. Mestni redarji so pri svojem delu samostojni in so v primeru zaznave kršitev dolžni ukrepati v skladu z zakonskimi pooblastili in pristojnostmi. Pri tem pa je odločitev o izbiri posameznega pooblastila oziroma sankcije odvisna od konkretnih neposredno ugotovljenih okoliščin s strani mestnega redarja na samem kraju kršitve. Pri organiziranju dela prioriteto sledimo zastavljenemu cilju, t. j. izboljševati prometno varnost.

Ob tem pa želimo tudi izpostaviti, da vsak odklon od spoštovanja cestno prometnih predpisov in signalizacije pomeni določeno stopnjo nevarnosti in ogrožanja, tako sebe kot tudi drugih udeležencev v prometu.

3. Potekajo kakšni usklajevalni sestanki na mesečni ali letni ravni med Ministrstvom za notranje zadeve, ZORS ali policijo?

Mestno redarstvo se aktivno udeležuje letnih srečanj predstavnikov občinskih/mestnih redarstev, občinskih Svetov za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, Javne agencije RS za varnost prometa in Policije. Na srečanjih usklajujemo in pripravimo Program ter načrtujemo aktivnosti in skupne ukrepe, ki bi pripomogli k večjemu zagotavljanju prometne varnosti. Mestno redarstvo se tovrstnih srečanj redno udeležuje in aktivno sodeluje pri usklajevanju in pripravi aktivnosti, saj izhajamo iz prepričanja, da je ključ do izboljšanja prometne varnosti v skupnem in celovitem pristopu tako na državni ravni kot na ravni lokalnih skupnosti.

S sklenitvijo Protokola o sodelovanju Mestnega redarstva Mestne občine Ljubljana in Policijske uprave Ljubljana smo podrobneje definirali in uredili medsebojno sodelovanje s policijskimi postajami, ko gre za skupno izvajanje nalog redarstva in policije na območju Mestne občine Ljubljana.

4. Ste morda aktivno sodelovali pri usklajevanjih ali izdelavi Smernic za izdelavo programa varnosti, ki ga je izdalo Ministrstvo za notranje zadeve?

Skladno z Zakonom o občinskem redarstvu morajo občine sprejeti Občinski program varnosti, s katerim na podlagi ocene varnostnih razmer v občini podrobneje določijo vrsto in obseg nalog občinskega redarstva. Občinski program varnosti se pred sprejemom uskladi s predpisi, programskimi dokumenti ministrstva, pristojnega za notranje zadeve, in policije na področju javne varnosti ter s potrebami varnosti v občini.

V interesu lokalne skupnosti in Mestnega redarstva je vsekakor izdelava programa varnosti in s tem tudi smernic, da so le te prilagojene tudi specifikam varnosti določenega območja, kar zagotavljamo z aktivnim sodelovanjem in usklajevanjem pri izdelavi smernic.

5. V Sloveniji in občinah je opazen trend zmanjševanja kršenja cestno prometnih predpisov, saj se število kršitev od leta 2009 zmanjšuje. Gre po vašem mnenju tu tudi zasluga občinskim redarjem (njihova prisotnost na ulicah, trgih in občinskih cestah)?

Vsekakor. Namreč tudi na območju Mestne občine Ljubljana ugotavljamo, da se je kultura voznikov izboljšala in s tem je tudi manj nepravilnih ravnanj. Še posebej pomembno je, da smo z našim delom prispevali tudi k zmanjšanju števila prometnih nesreč s hujšimi posledicami. Navedene ugotovitve so zagotovo posledica našega dosedanjega konstantnega, profesionalnega, zakonitega in strokovnega dela.

Mestni redarji s prisotnostjo in nadzorom območij, preventivnim delom in informacijskimi zloženkami ter promocijskim materialom v smislu osveščanja o posledicah nepravilnega ravnanja vplivajo tudi na splošno javnost ter posebej na potencialne kršitelje na način, ki dolgoročno spreminja njihovo miselnost glede obnašanja v cestnem prometu.

6. Tudi število prometnih nesreč se je v letu 2008 zmanjšalo za 26% v primerjavi z letom 2007 in se od leta 2009 naprej zmanjšuje. Koliko vlogo ima, po vašem mnenju, pri tem ustanovitev občinskih/mestnih redarstev?

Pritrdimo lahko, da je ustanovitev občinskih/mestnih redarstev pravilna odločitev, predvsem pa prava pot do večje prometne varnosti in varnosti na sploh ter dolgoročno pomeni tudi višjo raven kvalitete bivanja za občane.

Z našim konstantnim, strokovnim in profesionalnim delom smo zagotovo prispevali k zmanjšanju števila prometnih nesreč s hujšimi posledicami. Na splošno ocenjujemo, da je delo Mestnega redarstva uspešno na vseh področjih, kar izhaja tudi iz Poročila o delu Mestnega redarstva Mestne občine Ljubljana za leto 2012.

7. Ima prisotnost občinskih/mestnih redarjev tudi kakšen vpliv na število storjenih kaznivih dejanj v občini in kako?

Mestno redarstvo si nenehno prizadeva za zagotavljanje večje varnosti na območju celotne Mestne občine Ljubljana, pri čemer sodelujemo tudi s Policijsko upravo Ljubljana in skladno s tem se izvajajo tudi mešane redarsko – policijske patrulje. Tovrstno sodelovanje smo uredili z že omenjenim protokolom o medsebojnem sodelovanju s Policijsko upravo Ljubljana. Sodelovanje se bo v prihodnosti še okrepilo ravno s ciljem preganjanja vseh vrst prekrškov in kaznivih dejanj, ki pomenijo krnitev kakovosti dela in življenja prebivalcev in obiskovalcev Mestne občine Ljubljana. Slednje je tudi strateški cilj Mestnega redarstva in varstvo javnega in zasebnega premoženja je neločljiv del teh prizadevanj.

Skladno z Zakonom o občinskem redarstvu imajo občinski redarji med drugim tudi pooblastilo, da do prihoda policije na kraju zadržijo storilca prekrška in kaznivega dejanja. Sicer pa je obravnava in vodenje postopkov zvezi s kaznivimi dejanji v pristojnosti policije. Zaključimo lahko, da pogosta prisotnost patrulj in redarjev Mestnega redarstva na določenem območju vsekakor vpliva tudi na področje pojavnosti kaznivih dejanj, saj smo že večkrat prijeli storila kaznivih dejanj na kraju in ga izročili Policiji.